

יְרֵד תִּי לְגַנִּי

מֵאֵת הַרְבֵּי צְבֵי הַיִּרְשָׁה גְּרִיטִיין* דּוֹר שְׁלִישִׁי בִּרְבֻנוֹת הַעִירָה Hőgyész בְּהוֹנְגְרִיָה

עֵרִיכָה, פִּיסוֹק וְנִקּוּד***: מִיכָאֵל דּוּשִׁינְסְקִי***, פְּרָאג צ'כִּיָה יַע"א.
ב"ה, לֵיל יוֹם הָעֲצֻמָּאוֹת הַנְּיוֹ לַמְדִינַת יִשְׂרָאֵל, ה' באִייר, כ' לַמ"ט-מוֹנִים, ה'תשס"ד. עֲדֻכּוֹן טַבַּת תִּשְׁע"ג

- א. יְרֵדְתִי לְגַנִּי לְרֵאוֹת (לְרֵעוֹת?) בְּגַנִּים,
הַפְּרָחָה הַגֶּפֶן? הַנְּצוֹ [ה]רְמוֹנִים? (2x)
- ב. אֶל הָעִיר הַלְכְּתִי, אֶת שְׂאֵהְבָה נִפְשִׁי בְקִשְׁתִּי, שְׂוָקִים וְרַחוּבוֹת סוּבְבָתִי, וְאֶל דּוֹדֵי קְרָאתִי,
אֶת שְׁמֵעוּ שְׁמַעְתִּי - וְאוֹתוֹ לֹא רָאִיתִי (2x)
- ג. הַיּוֹשֵׁבֵת בְּגַנִּים, בְּמִשְׁכָּנוֹת הָרוּעִים, חֲבָרִים אוֹתָךְ יוֹדְעִים, וְלִקְוֹלְךָ מְקַשְׁבִים,
רַעֲיָתִי! מֵתוֹךְ גַּנִּי אֶת קוֹלְךָ הַשְּׁמִיעִינִי! (2x)
- ד. נִכְסוֹף נִכְסַפְתִּי, וְגַם כִּלְתָה נִפְשִׁי, לְרֵאוֹת פְּנֵי אֵל-חַי - מְאֹד צְמָאָה נִפְשִׁי!
מִי יִתֵּן וְאֶמְצָאָהּ, אֶת שְׂאֵהְבָה נִפְשִׁי! אַחְזָתִיו וְלֹא אֶרְפְּנוּ, עַד שֶׁהִבִּיאֹתִיו אֶל בַּיִת אִמִּי.
ה. קוּמִי לָךְ רַעֲיָתִי! וְלִכִּי לָךְ יִפְתִּי! עֵת הַזְמִיר הַגִּיעָה! וְהַתּוֹר קוֹלוֹ הַשְּׁמִיעָה!
הַתְּאַנֶּה פְּגִיָה חֲנֻטָה, וְעַנְבֵי [וְעַנְפֵי] גֶּפֶן רִיחַ נִתְּנוּ! (2x)
- ו. מִשְׁכְּנֵי אֵלֶיךָ, אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה! אֵף אֶל הַמְדָבָר, אֶל אֶרֶץ לֹא זְרוּעָה,
אֶךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶת [אֵל] פְּנֵי הוֹד קִדְשְׁךָ! (2x)
- ז. צְפוֹן, עוֹרִי! וְתִמּוֹן, בּוֹאִי! בְּנֵי [וּבְנֵיךָ] מִרְחוֹק תְּבִיאִי [הַבִּיאִי]!
אֲלֶכָה אֶל בֵּיתִי [לְבֵיתִי] וְאֶל [עַם] רַעֲיָתִי, וְאֶל [וְעַל] הַר הַזֵּיתִים תִּהְיֶה עִמִּידְתִּי.
וְאֶת תְּשׁוּבֵי מֵהָר [תְּשׁוּבֵי מֵהָר?], נִסִּי! [וְ]אֶת יוֹם בּוֹאֶךָ הוֹדִיעִי! (2x)
- ח. שְׁמוּעָה שְׁמַעְנוּ: [וְ]מִבְּשַׂר הַנֶּהָ בָּא. וְאָמַר: עוֹרִי [אוֹרִי] נָא! כִּי מִלֶּכֶךְ וְאִישְׁךָ [וְ]יִשְׁעֶךָ בָּא!
וְעַתָּה אֲרוּצָה [וְעַתָּה רוּצָה]*** לְקִרְאת דּוֹדֵי לְרֵאוֹת פְּנֵי זֵיו הַדְּרָתוֹ.
בְּצִדְקָה פְּנִיו אַחְזָה, וְעַת אֶקִּיעַ - אֲשַׁבְּעָה [אֲשַׁבְּעַ] (אֶת) תְּמוֹנָתוֹ.
- ט. מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמְדָבָר? מִצְפּוֹן וּמִתִּימָנִים? אֵלֵי [אֵלֶּה] מִרְחוֹק? וּמֵעֶבֶר לַיָּמִים?
הֲלֹא אֵת! רַעֲיָתִי, יוֹנְתִי, תִּמְתִּי! בְּרָה וְיָפָה, כְּמוֹ שֹׁחַר נִשְׁקָפָה!
י. מִי זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתֻלָנוּ, מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוּנוֹת? מִצִּיץ מִן הַחֲרָפִים, וּמִשְׁעָרֵי אַרְמוֹנוֹת [הַמְּעוֹנוֹת] -
חֲכוּ מִמִּתְקִים, וְכֻלּוֹ מִחֲמָדִים?? - זֶה דּוֹדִי וְזֶה רַעִי! בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם! (2x)

* ראשי פרקים לביאור: שיר כסופים לקירבת ה' ולגאולה - בהונגריה של ראשית המאה ה-19. חובר על ידי הרב צבי גויטיין, רב בהעדיעס, הונגריה. נפטר 1859. שפת אמו לא היתה עברית. השיר מבוסס בעיקרו על שיר-השירים אך גם על תנ"ך בכלל, על חז"ל ועל קבלה.
ח ש ו ב א ו ד ל צִיִּין כִּי הַשִּׁיר הוּא דוּ-שִׁיחַ: בֵּין הַדּוֹד = הַקַּב"ה לְבֵין הַרַעֲיָה = עִם יִשְׂרָאֵל. הַשִּׁיר מֵתָאֵר אֶת הַמְצַב שֶׁבּוּ הֵם נַחְבָּאִים זֶה מִזֶּה = גְּלוּת, אֶךְ נִכְסָפִים זֶה לָזֶה = גְּאוּלָּה.

בבית א מדבר הדוד, המחפש בגנו-עולמו, שאליו הוא יורד, את ניצני הגאולה, את ההתקרבות אליו מצד הרעייה (י).
בבית ב הרעייה היא המחפשת את אהובה-גאולה. ב'שווקים וברחובות' היינו גלויות, היא שומעת אותו בנבואות ובתפילות אך אינה רואה אותו, היא רוצה התגשמות התפילות!
בבית ג פונה הדוד אליה כזו שיושבת בגנו, ומבקש ממנה להשמיע קולה מתוך הגן..
בבתים הלא-זוגיים א, ג, ה, ז ו-ט מדבר הדוד. בבתים הזוגיים (י) ב, ד, ו, ח ו-י מדברת הרעייה.
הדוד פותח איפוא, בהראותו רצונו לגאולה, והעם-הרעייה, החש רצון זה, מבטא את חוזק געגועיו ומסיים ב"ירושלים".
אבותינו היו תלמידי החת"ם סופר 'נשיא ארץ-ישראל' ואבי יישובה, הרבה לפני הרצל. את השיר הזה נהוג במשפחותינו לשיר בימים טובים של פסח, שבועות וסוכות. בד"כ, כשהם אינם חלים בשבת, כי בה שרים את זמירותיה. השיר מושר בניעימה המשפחתית המסורה בידינו מדורות שאולי גם מחברה הוא הסבא ר' צבי גויטיין המשורר.

** הערות לנוסח: את השיר זכיתי עוד לשמוע מסבת-מורתתי לאה דושינסקי, נכדת המחבר, מאבי-מורי ר' אליהו-מנחם, מאֲחִיו דוד הירשי, דוד אָדָה וְדוֹד יָנוּ, מאחות אבי דודה רחל ומבן-דודם ר' צבי הירשי גויטיין מירושלים עיה"ק. זכר כולם לברכה. לְפָנַי יִשְׁנֶן: גִּירְסַתִּם הַמוֹדֶפֶסֶת שֶׁל בְּנֵי שֶׁל ר' צְבִי: עִקִּיבָא, אֵלִיהוּ-מִנְחָם וְיוֹסֵף-שְׁלֹמָה נ"י, אֲשֶׁר עִרְכוּהוּ בְּחַיֵּי אֲבִיהֶם, וְהַגִּירְסָא שֶׁהַדְּפִסְתִּי לְכַבוֹד בֵּר-הַמְצוּוֹה שֶׁל דְּנִי בְּנֵי נ"י בְּשַׁנַּת תַּשְׁע"א ל"פ"ק. אֵת גִּירְסַת גּוֹיִטִין-יְרוּשָׁלַיִם אֲצִיִּין בְּסוּגְרִיִים מְרֻבְעִים: [- -].
בשני מקומות היה ספק גם לאלו שמהם שמעתי, זכרם לברכה, וציינתי בסוגריים עגולים כזה: (- -).

*** שושלת: הרב ברוך בענדיט בן צבי גויטיין, מחבר כסף נבחר על 160 (=כס"ף) סוגיות הש"ס, עם הסכמת בן-דורו החת"ם סופר(י).
נולד בקוֹזְטִין, מורביה (כיום ברפובליקה הצ'כית). נפטר בהעדיעס 1842.

בנו: הרב צבי מחבר ספר על תר"ג מצוות בחרוזים. ממשיך כהונת אביו בהעדיעס. נפטר 1859. הלוא הוא מחבר השיר שלנו.

בנו: הרב אליהו מנחם. ממשיך כהונת אביו וסבו בהעדיעס. נפטר 1902.

בנו: הרב יוסף שלמה ה"ד בתו: לאה אשת הרב יצחק מיכאל דושינסקי, ראקושפאלוטה, פרבר של בודפשט, הונגריה. נפטר 1939. קברם בת"א.

בנו: צבי גויטיין מירושלים בנם: אליהו מנחם דושינסקי נו' 1903 הונגריה. עלה 1933 ולא עזב א"י עד יום מותו: כט סיון תשכ"ט 1969 בת"א.

אשתו: ברכה בריינדל שטיין נו' מרמורש-סיגט טרנסילבניה. עלתה 1933 נפ' ט אב תשל"ה 1975 בת"א.

בנותיהם ובנם: מרים בר לב, נעמי ליפשיץ ומיכאל דושינסקי. עד 120.

בניהם ובנותיהם: שי צביקה שרה לאה צְבִי וְאֵלִי; יְרֵד אֵיל בּוֹבָה אוֹדוֹ וְאֵלִי; מִיכָלִי אֵלִי דְנִי וְאֵלִי; עד 120.

בנותיהם ובניהם: ... עד 120.

בניהם ובנותיהם: ... עד 120.

**** וְתִרְוָצָה אוּ וְאֵתָה רוּצָה אוּ וְעַתָּה רוּצָה, בְּלִשׁוֹן נוֹכַח. כֶּךָ נִשְׁמַע לָנוּ בִּילְדוֹתֵנוּ. אוֹלָם נִרְאָה שֶׁצ"ל: וְעַתָּה אֲרוּצָה. בְּלִשׁוֹן מְדַבֵּר. וּמוֹכַח כֶּךָ לְפִי הַהִמְשָׁךְ:
אַחְזָה, אֶקִּיעַ, וְהוֹ יוֹסִי

ירדתי לגני

צבי הירש גויטיין
1859-1802

ה - פן - ג - ה - חה - פר - ה נים - ג - ב אות - לר ני - ג - ל תי - רד - י

לכ - ה ר - עי - ה אל נים - מו - ריה צו - ג ה - פן - ג - ה חה - פר - ה נים - מו - ריה צו - ג

את תי - רא - ק די - דו אל - ו תי - בב - סו - בות - חו - ור קים - שו תי - קש - ב שי - נפ בה - אה - ש - תי

אי - ר לא תו - או - ו תי - ע - מ - ש עו - שמ את תי - אי - ר לא תו - או - ו תי - מע - ש עו - שמ

ל - ו עים - יוד תך - או רים - ב - ח עים - רו - ה נות - כ - מש - ב נים - ג - ב בת - ש - יו - ה תי

תוך - מ תי - רע ני - עי - מיהשלך - קו את ני - ג תוך - מ תי - ע - ר בים - שי - מק לך - קו

לר - שי - נפ תה - כל גם - ו תי - ספ - נכ ף - סו - נכ ני - עי - מיהשלך - קו את ני - ג

ש - הו - א - צ - אמ - ו תני - מי שי - נפ אה - צמ אוד - מ חי אל ני - פ אות

מי - א בית אל תיא - ב - ה - ש - עד נ - פ - אר לא - ו תי - חז - א שי - נפ בה - ה - א

תודתנו למרדכי נאמן, שהואיל לכתוב את נעימת "ירדתי לגני" בתווים מוסיקליים בכדי שלא תישכח בדורות הבאים.